

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Bakalářská práce

2011

Jan Filipčík

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH
BUDĚJOVICÍCH**

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

A

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MANAGEMENTU V JINDŘICHOVĚ HRADCI

Lobbing versus korupce

Vypracoval:
Vedoucí bakalářské práce:
Studijní program:

Jan Filipčík
doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.
Sociální pedagogika,
specializace bezpečnostně právní

Zadání bakalářské práce

Název práce:	Lobbing versus korupce
Zadání práce:	Cílem bakalářské práce je objasnění a vysvětlení problematiky lobbingu v České republice. Dílčí cíle této práce jsou jednak přesně definovat hranice mezi lobbingem a korupcí a dále na modelové situaci analyzovat význam lobbistické firmy.
Jméno studenta:	Jan Filipčík
Ročník:	3
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika
Vedoucí práce:	doc. JUDr. Jan Hejda, Ph.D.
Katedra:	společenských věd FM VŠE
Datum zadání:	10. březen 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma:

„Lobbing versus korupce“

jsem vypracoval samostatně.

Použitou literaturu a podkladové materiály

uvádím v příloženém seznamu literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

České Budějovice,

podpis studenta

Poděkování

Děkuji panu docentu Janu Hejdovi za metodické vedení mé bakalářské práce.

Anotace

Lobbing versus korupce

Tato bakalářská práce se zabývá velmi aktuálním tématem korupce a lobbingu. Cílem práce je vymežit pojmy lobbing a korupce a vysvětlit činnost lobbistické firmy. Dalšími cíli této práce je vymežit rozdíly mezi lobbingem a korupcí, protože i v dnešní době si řada lidí myslí, že tyto pojmy jsou totožné. V rámci práce jsou představeny též praktické případy z oblasti korupce a lobbingu.

Annotation

Lobbing versus corruption

This thesis deals with a very actual issue of corruption and lobbying. The main aim of this thesis is to define the terms of lobbying and corruption and to explain the activities of lobbying firms. The other aim of this thesis is to define the differences between lobbying and corruption, because nowadays many people think that these two terms are similar. The thesis also contains the practically examples of corruption and lobbying.

OBSAH

ÚVOD A POUŽITÁ METODIKA	10
1. LOBBING.....	11
1.1. DEFINICE LOBBINGU	11
1.2. VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	12
1.3. FUNKCE LOBBINGU.....	14
1.4. FORMY LOBBINGU	15
1.5. TYPY LOBBINGU	16
1.6. NÁSTROJE LOBBINGU	16
2. KORUPCE	17
2.1. DEFINICE KORUPCE.....	17
2.2. VYSVĚTLENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	18
2.3. PŘÍČINY KORUPCE.....	19
2.4. DRUHY KORUPCE.....	20
2.5. PRÁVNÍ ÚPRAVA KORUPCE.....	21
2.6. DŮSLEDKY KORUPCE.....	21
2.7. SITUACE V ČR Z HLEDISKA KORUPCE.....	22
2.8. PROTİKORUPČNÍ POLITIKA	23
3. KOMPARACE POJMŮ LOBBING A KORUPCE.....	24
3.1. KORUPCE VERSUS LOBBING	24
3.2. ANALÝZA KORUPCE A LOBBINGU V ČESKÉ REPUBLICE.....	26
3.2.1. ANALÝZA KORUPČNÍHO KLIMATU V ČESKÉ REPUBLICE	27
3.2.2. BUDOUCNOST LOBBINGU	28
4. TRANSPARENCY INTERNATIONAL.....	29
4.1. GLOBÁLNÍ BAROMETR KORUPCE.....	29
4.2. CORRUPTION PERCEPTION INDEX.....	31
4.2.1. VÝVOJ INDEXU CPI V ČESKÉ REPUBLICE	31
4.2.2. POROVNÁNÍ INDEXU CPI V ROCE 2010	32
5. ANALÝZA ČINNOSTI LOBBISTY A LOBBISTICKÉ FIRMY	33
5.1. ZÁKLADNÍ ROLE LOBBISTY	33
5.2. ZÁKLADY EFEKTIVNÍHO LOBBINGU.....	34
5.2.1. PŘÍPRAVA NA LOBBING	34
5.2.2. UVÍTÁNÍ	35
5.2.3. NAVÁZÁNÍ HOVORU	35
5.2.4. PŘIJMUTÍ KOMUNIKAČNÍCH ZPŮSOBŮ.....	35
5.2.5. NABÍDKA BENEFITŮ	35

5.2.6. UKONČENÍ HOVORU	36
5.3. ČINNOST PROFESIONÁLNÍ LOBBISTICKÉ FIRMY	36
5.3.1. PŘEDPOKLADY SPOLUPRÁCE S FIRMOU PAN SOLUTIONS, SPOL. S R.O.	37
5.3.2. ANALÝZA NABÍDKY FIRMY PAN SOLUTIONS, SPOL. S R.O.....	37
5.3.3. KONKRÉTNÍ PŘÍKLAD ČINNOSTI A VÝSLEDKŮ FIRMY	38
5.4. ÚTVAR ODHALOVÁNÍ KORUPCE A FINANČNÍ KRIMINALITY (ÚOKFK).....	39
5.4.1. PŘÍKLAD ČINNOSTI ÚOKFK	40
5.5. PROTİKORUPČNÍ BALÍČEK	41
6. VYBRANÉ KORUPČNÍ KAUZY V ČESKÉ REPUBLICE	42
6.1. KORUPČNÍ KAUZA „GRIPENY“	42
6.2. KORUPCE VE SPORTU	43
6.3. STUDIE ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK	46
ZÁVĚR.....	48
SEZNAM ZDROJŮ	50

Úvod a použitá metodika

Lobbing a korupce. Dvě slova, mezi kterými řada lidí nevidí rozdíl. Rozdíl je ale mezi nimi podstatný. Lobbing by měl být chápán jako souhrn zákonných aktivit s cílem ovlivnit určité rozhodnutí či dokonce ho zcela změnit, na druhou stranu korupce jsou nezákonné aktivity s cílem dosáhnout osobního prospěchu.

Téma jsem si zvolil z důvodu jeho aktuálnosti a také proto, že důsledky korupce pociťuje každý z nás, ať již na úrovni „vysoké politiky“, nebo na „komunální úrovni“. O tuto problematiku se zajímám zejména z důvodu, že korupce je v naší republice velmi častým a závažným problémem, proto jsem se chtěl o tomto tématu dozvědět více (např. i srovnání České republiky s ostatními zeměmi).

Tato bakalářská práce si klade za cíl přesně vymezit pojmy korupce a lobbing, vysvětlit právní úpravy těchto aktivit a na modelové situaci představit a objasnit činnost lobbistické firmy. V rámci práce bude také vysvětlena jedna z nejznámějších korupčních afér posledních let – pronájem stíhaček Gripen. Součástí práce je i snaha o stanovení jakési hranice mezi lobbingem a korupcí, i když někdy je tento rozdíl nepřilíš dobře viditelný.

V další části práce bude analyzována pozice České republiky z hlediska korupce v rámci Evropské unie, ale i dalších států světa. Pozice České republiky ve světě z hlediska korupce není příliš pozitivní, proto je v práci vyvinuta snaha i o zhodnocení různých prostředků a aktivit, které si kladou za cíl omezit či dokonce zcela eliminovat korupci v České republice.

Práce je dle mého názoru velmi aktuální a potřebná, protože by měla poskytnout ucelený pohled na problematiku korupce, lobbingu a činnosti lobbistů či celých lobbistických firem.

V práci budou využity analytické metody, jejichž cílem je poskytnout určitý hlubší pohled na zkoumanou problematiku v ucelených systémech. V praktické části práce budou analyzována zejména sekundární data, která poskytnou informace pro naplnění cílů práce. Zdroje těchto dat jsou uvedeny v seznamu zdrojů na závěr této práce.

1. Lobbying

Historie lobbingu jako aktivity, stejně jako historie pojmu, rozhodně není jednoznačná. Do politického slovníku se pojem dostává až počátkem 19. století. Z toho také pramení nejasnosti, zdali lobbying vznikl ve Spojených státech nebo ve Velké Británii. Poprvé byl tento pojem použit ve 30. letech 19. století ve Spojených státech amerických, ale některé literární zdroje uvádí, že se lobbying, jako označení aktivity v parlamentu ve Spojeném království, objevuje již o století dříve (tj. v 18. století). Westhoff¹ se domnívá, že slovo lobbista je odvozeno od hledače vlivů, kteří čekali v dolní komoře anglického parlamentu na rozhovor se zákonodárcem.

1.1. Definice lobbingu

Lobbování znamená „*pokus ovlivnit ty, kdo rozhodují tak, aby si vybrali ten směr činnosti, který preferuje lobbista nebo jeho klient. Může se jednat o schválení, novelu, nebo zamítnutí zákona v parlamentu, ale také, přijetí, nebo pozměnění a doplnění vládní politiky, anebo ovlivnění získání vládní zakázky nebo alokaci financí.*“ (Griffith, 2008).²

Lobbistické aktivity jsou „*lobbistické kontakty a pokusy nebo pokus o takovýto kontakt včetně přípravy a plánování aktivit, výzkum a ostatní přípravné práce. Za lobbistický kontakt se považuje jakákoli ústní nebo písemná (tj. i elektronická) komunikace s úředníky exekutivní složky nebo úředníky legislativní složky konané ve prospěch svých klientů za úplatu.*“ (Müller, Laboutková, Vymětal, 2010).³

¹ WESTHOFF, J. Book Report : *the Lobbyists : How Influence Peddlers Get Their Way in Washington* [online]. Washington, 2006 [cit. 10. února 2011]. Dostupné na World Wide Web : <http://userwww.sfsu.edu/~westhoff/Lobbyists.pdf>.

² GRIFFITH, G. *The regulation of lobbying* [online]. Sydney, květen 2008 [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na World Wide Web :

<[http://www.parliament.nsw.gov.au/prod/parliament/publications.nsf/key/TheRegulationofLobbying/\\$File/The+Regulation+Of+lobbying+No+5-2008+and+index.pdf](http://www.parliament.nsw.gov.au/prod/parliament/publications.nsf/key/TheRegulationofLobbying/$File/The+Regulation+Of+lobbying+No+5-2008+and+index.pdf)>.

³ MÜLLER, K. B., LABOUTKOVÁ, Š., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. 1. vydání, Praha : Grada Publishing, a.s. 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.

1.2. Vysvětlení základních pojmů

Lobby

Slovo lobby pochází z angličtiny a je používáno v těchto pěti základních významech:

- a) vstupní hala,
- b) veřejný prostor poblíž hlavního jednacího sálu zákonodárců,
- c) skupina osob zabývajících se ovlivňováním zákonodárců nebo jiných veřejných činitelů ve specifické záležitosti,
- d) snaha ovlivnit veřejné činitele za účelem vyjádření souhlasu či nesouhlasu s konkrétním opatřením či návrhem,
- e) snaha ovlivnit úředníka tak, aby jednal určitým způsobem (Barnhart, Steinmetz, 1988).⁴

Lobbisté

Osoby, které za odměnu vykonávají lobbying pro své klienty. Tyto profesionální lobbisty lze chápat jako podnikatele svého druhu. Může jít o samostatně výdělečné osoby, nebo velké lobbistické firmy. Většinou užívají označení konzultant, odborník na vládní vztahy, právník, profesionální poradce a musí být zapsáni v registru lobbistů a o každém kontraktu vést záznamy. Některé právní úpravy definují lobbisty jako profesionály, kteří poskytují služby svým klientům. (Müller, Laboutková, Vymětal, 2010).⁵

Cíle lobbyingu

Základním cílem lobbyingu je ovlivnění konkrétního zákona, nebo jiný právní předpis. V tomto smyslu vyvíjejí lobbistické skupiny snahu v každé fázi legislativního procesu, jak ukazuje tabulka č. 1.

⁴ BARNHART, R. K., STEINMETZ, S. *Barnhart dictionary of Etymology* [online]. New York : The H. W. Wilson Copany, 1988 [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na World Wide Web : <http://www.wordinfo.info/words/index/info!view_unit/3285/?letter=a&page=1&spage=1&s=latin>.

⁵ MÜLLER, K. B., LABOUTKOVÁ, Š., VYMĚTAL, P. *Lobbying v moderních demokraciích*. 1. vydání, Praha : Grada Publishing, a.s. 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.

Tabulka č. 1: Cíle lobbingu

Fáze vlivu	Hlavní cíle
Politické klima	<ul style="list-style-type: none">- zabránit vyplutí na povrch nepříjemných problémů- ovlivnit názorové klima ve prospěch firmy
Formulace politiky	<ul style="list-style-type: none">- přispívat k formování vládní politiky
Legislativa	<ul style="list-style-type: none">- ovlivnit tvorbu zákonů
Implementace	<ul style="list-style-type: none">- ovlivnění způsobu vymáhání a časový harmonogram implementace

Zdroj: Henriques, 2007.

Právní úprava lobbingu

V současnosti lobbing v ČR zcela postrádá specifickou právní úpravu. Adresáti lobbingu se tak musí řídit pouze obecnými pravidly chování, jež jim stanovuje zákoník práce a příslušné normy, jakými jsou například zákon o úřednících územních samosprávných celků (č. 312/2002 Sb.), zákon o přestupcích (č. 200/1990 Sb.) nebo trestní zákoník (č. 40/2009 Sb.) (Šedivý, 2007).⁶

Přesto existuje iniciativa, která se snaží dát lobby v ČR určitou konkrétní podobu, a tou je Etický kodex zákonodárců, který v listopadu 2005 předložil tehdejší předseda poslanecké sněmovny Lubomír Zaorálek. Tento etický kodex je však dobrovolný a poslance ani senátory k ničemu nezavazuje.

Zdroje lobbingu

Každý lobbista potřebuje pro svou činnost určité zdroje. Nejvýznamnější zdroje jsou uvedeny v tabulce č. 2.

⁶ ŠEDIVÝ, M. *Lobbing a jeho podoby v ČR*, Magisterská diplomová práce, Brno. 77 s. 2007.

Tabuka č. 2: Zdroje lobbingu

Zdroje finanční	- zdroje potřebné k financování lobbistických aktivit (náklady na lobbing zahrnují odměnu lobbistovi, jeho provozní náklady a také výdaje na vybrané techniky)
Znalosti a dovednosti	- know-how (tj. jak na to) - znalost samotných lobbistických technik a postupů - znalost prostředí - komunikační dovednosti lobbistů
Kontakty	- osobní a obchodní kontakty s politiky, reprezentanty veřejného sektoru, médií, obchodními společnostmi
Organizace a spolupráce	- vytváření koaličních společenství (v případě nedostatku informací nebo finančních zdrojů)

Zdroj: Müller, K. B., Laboutková, Š., Vymětal, P., 2010

1.3. Funkce lobbingu

Mezi základní funkce lobbingu lze zařadit následující:

- a) **Přesvědčovací** – snaha etickými způsoby a na reálných faktech založenými argumenty a informacemi ovlivnit rozhodnutí subjektu s rozhodovací pravomocí určitým směrem.
- b) **Informační** – poskytovat pokud možno nezkreslené, úplné a k širšímu kontextu stažené informace, jak veřejným činitelům, tak široké veřejnosti.
- c) **Nabízení řešení** – nabízení řešení konkrétního problému na základě předkládaných informací a argumentů. V důsledku mnoha různých zájmů, které se mohou v rámci jednoho problému objevit, mají tak ti, kdo rozhodují, poměrně širokou paletu alternativ řešení, z nichž si mohou vybírat, a jednotlivé zájmové skupiny mohou argumentovat pro či proti řešení nabízených jejich konkurenty.
- d) **Upozorňování na problémy a jejich medializace** – patří mezi nejčastější cíle velkých masových advokačních kampaní typu obhajoby tzv. veřejného zájmu či poukazování na zanedbávané problémy ve společnosti.
- e) **Vymáhání základních práv, sbírání informací a role „hlídacího psa“** – patří mezi často zmiňované funkce občanské společnosti jako celku. Subjekty, které se touto činností zabývají, mohou být v některých zemích považovány za

lobbisty, byť lobbují často v celospolečenském zájmu a poukazují na problémy vyplývající zejména z činnosti státu a veřejných činitelů. V některých zemích jsou jasně vymezeny podmínky pro lobbying neziskových organizací.

- f) **Integrační** – sběr informací a komunikace může sloužit k vyjasňování stanovisek nejen mezi spojenci, ale i mezi soupeři, může vést k vytváření koalic spolenectví, vzájemné loajality a solidarity.

1.4. Formy lobbyingu

Schendelen⁷ rozděluje lobbying do dvou základních forem (přímé a nepřímé). Přímé formy se mohou pohybovat od neformálních k formálním (kontakty z „očí do očí“ v podobě osobní návštěvy nebo pozvání do divadla, lobbying na schůzi výboru, zaslání formálního dopisu apod.). Nepřímé formy spočívají ve využívání různých národních či mezinárodních institucí (např. Světová obchodní organizace apod.). Základní způsoby lobbyingu shrnuje tabulka č. 3.

Tabulka č. 3: Formy lobbyingu

Přímé formy lobbyingu	Nepřímé formy lobbyingu
osobní návštěva, dopis, e-mail	podpora aktivit zájmových skupin
pozdání na společenský večírek	využití známých osobností
formální žádost (např. petice)	využití vědců
prezentace v médiích	zaměření se na úředníky střední úrovně
tisková konference	podpora politických stran
demonstrace	akce pod skrytou identitou
tvorba internetových stránek (tzv. blogy)	snaha o přesvědčení různých organizací

Zdroj: Schendelen, 2004.

⁷ SCHENDELEN, N. *Jak lobbovat v Evropské unii aneb Machiavelli v Bruselu*. 1. vyd. Brno. 2004. 350 s. ISBN 80-86598-75-6.

1.5. Typy lobbingu

Schneider⁸ definuje následující **typy lobbingu**: exekutivní, legislativní, volební a soudní. Z hlediska České republiky lze říci, že nejčastěji je využíván lobbying legislativní (tzn. snaha ovlivnit legislativní normy, jedná se tedy o dlouhodobé záměry).

V případě lobbingu exekutivního se jedná o záměry krátkodobé, které spočívají v aktivitách, jako např. jmenování do funkce, úprava pravidel veřejné soutěže apod.

Lobbying volební a soudní je využíván zejména v Spojených státech amerických. Využíván je zejména k získání finančních prostředků na volební kampaň či k ovlivnění precedentních soudních výroků.

1.6. Nástroje lobbingu

Důvody, proč určitý subjekt k lobbistickým aktivitám přistupuje, jsou dvojího druhu. Jednak jsou to obavy lobbujícího subjektu (příp. zadavatelé lobby aktivit) z příliš velkého rozsahu možností, jak může orgán veřejné správy rozhodnout, a tím i z příliš vysoké míry rizika negativního rozhodnutí pro lobbující subjekt.

Druhým důvodem je pak obava lobbujícího subjektu budoucího vytvoření rámce pro případná rozhodnutí, která by nevyhovovala jeho ekonomickým záměrům.

Nástroje, které jsou v rámci lobbingu využívány, aby bylo dosaženo cíle, jsou následující:

- odborné texty (s návrhem optimálního řešení),
- workshopy, meetingy a konference zaměřené na problém, o němž má být rozhodnuto.

⁸ SCHNEIDER, J. *Lobbying and Interest Representation*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. 75 s. ISBN 978-8-021042-38-4.

2. Korupce

Od 90. let minulého století se pojem korupce stále častěji objevuje v odborném i politickém slovníku. Vyzdvihují se negativní dopady korupce na legitimitu politických režimů, národní hospodářství, fungování soukromých podnikatelských subjektů apod. Do 90. let představovala korupce společenské tabu. Zřejmě až od této doby si vlády vyspělých zemí začaly uvědomovat, že díky korupci mají značné ekonomické ztráty a také začaly v této době vznikat nevládní organizace, které si boj proti korupci daly jako hlavní cíl.

Samotný výraz „korupce“ pochází z latiny a vychází ze slovního základu rumpere, tj. zlomit, rozlomit či přetrhout. Latinský výraz corruptus označuje následek takového zlomu, a způsobuje to, že dotyčný je přinucen ke změně názorů, zásad nebo postojů.

2.1. Definice korupce

Korupce je zneužívání pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního prospěchu. Znamená takové jednání představitelů veřejného sektoru (ať už se jedná o politiky či státní úředníky), jímž se nedovoleně a nezákonně obohacují prostřednictvím zneužívání pravomocí, které jim byly svěřeny (Transparency International, 2008).⁹

Základním znakem korupce tedy je, že se někdo zachová nepoctivě, při plnění svěřených úkolů, vyplývajících z jeho postavení. Podstatou této nepoctivosti je obvykle to, že nějaká osoba zneužije svého postavení (svěřené pravomoci) a nejedná nestranně. Korupční chování lze proto definovat jako odchylku od dodržování právních norem a standardního chování většinové společnosti. Jinými slovy, korupce je zradou závazků vůči celku a jeho morálním zásadám (Frič, 1999).¹⁰

⁹ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha. 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

¹⁰ FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha : G plus G. 300 s. ISBN 80-86103-36-9.

2.2. Vysvětlení základních pojmů

V následující kapitole budou vysvětleny základní pojmy, které se týkají korupce a s ní souvisejících činností. Jedná se o pojmy uvedené v trestním zákoníku.

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.

Účelem trestního zákoníku je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob. Trestní zákoník vymezuje, která společensky závadná jednání jsou trestnými činy, jaké jsou podmínky trestní odpovědnosti a jaké tresty či jiné sankce lze za jejich spáchání uložit.

Trestní zákoník obsahuje vymezení čtyř skutkových podstat trestných činů, které naplňují definici korupce. Těmito trestnými činy jsou:

- zneužití pravomoci veřejného činitele,
- přijetí úplatku,
- podplácení
- nepřímé úplatkářství

Zneužití pravomoci veřejného činitele

Veřejný činitel, který v úmyslu způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu, překročí svou pravomoc, nebo nesplní povinnost vyplývající z jeho pravomoci.¹¹

Úplatek

Úplatkem se rozumí určitá výhoda, které se dostává tomu, kdo úplatek přijímá, či jiné osobě s jeho vědomím. Úplatek může mít majetkovou (finanční či materiální povaha) i nemajetkovou podobu (vykonání služby pro podpláceného) (Frič a kol., 1999).¹²

¹¹ <http://trestni.juristic.cz>

¹² FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha : G plus G. 1999. 300 s. ISBN 80-86103-36-9.

Podplácení

Opakem přijímání úplatku je podplácení. Je samostatným trestným činem, kterého se dopustí ten, kdo jinému v souvislosti s obstaráním věcí obecného zájmu poskytne, nabídne nebo slíbí úplatek. Pro dokonání tohoto činu není rozhodující, zda osoba, které byl nabídnut či slíben úplatek, tento úplatek nebo slib přijala, či nikoliv, nebo ho dokonce odmítla (Frič a kol., 1999).¹³

Nepřímé úplatkářství

Nepřímého úplatkářství se dopouští ten, kdo žádá nebo přijme úplatek za to, že bude svým vlivem působit na výkon pravomoci veřejného činitele, nebo za to, že tak již učinil, a dále pak ten, kdo z tohoto důvodu takový úplatek poskytne, nabídne nebo slíbí. (Frič a kol., 1999).¹⁴

2.3. Příčiny korupce

Frič¹⁵ uvádí, že dnes existuje pět základních příčin korupce:

1. Případ, kdy ve společnosti dochází k sociální změně, zvláště jedná-li se o přechod tradiční společnosti ke společnosti moderní (stará pravidla už neplatí a nová nejsou zažitá a jsou nefunkční, korupce je spojována se snahou o udržení moci, nedokonalost či chybějící legislativa, v nově vznikající veřejné správě a samosprávě jsou lidé bez zkušeností a lidé kteří nejsou prověřeni).
2. Deficity ve vývoji společnosti, které s sebou nesou nerovnoměrné příjmy ve společnosti, politickou moc jako podmínku pro získání bohatství, změnu morálních norem, slabost státu spočívající v nedostatečné nebo naopak přemršťené regulaci a byrokracii, nedostatečná kontrolní činnost pověřených složek státu a absence smyslu pro národní společnost.
3. Monopolní postavení státu, které vede k vytvoření „státních tříd“.
4. Ekonomické faktory, zejména pak vytvoření nesouladu mezi nabídkou a poptávkou (nefunkčností běžných legálních postupů vzniká prostor pro

¹³ FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha : G plus G. 1999. 300 s. ISBN 80-86103-36-9.

¹⁴ FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha : G plus G. 1999. 300 s. ISBN 80-86103-36-9.

¹⁵ FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha : G plus G. 1999. 300 s. ISBN 80-86103-36-9.

vznik šedé ekonomiky a také korupčního jednání, stát potažmo společnost pak přichází o značné finanční prostředky).

5. Sociálně-psychologické příčiny, které vycházejí z individuálních anebo skupinových determinant (ve společnosti se najdou vždy jedinci, kteří prosazují své výhody na úkor základních potřeb druhých).

2.4. Druhy korupce

Korupci lze rozdělit z několika hledisek. Nejčastěji bývá korupce členěna na **korupci velkou**, **korupci malou** a tzv. **state capture** (zkorumpování legislativních procesů soukromými subjekty). Jednotlivé činnosti v rámci druhů korupce shrnuje tabulka č. 4.

Velká korupce není příliš rozšířená a ani se o ní příliš mnoho nehovoří. V tomto druhu korupce vystupují především vysocí představitelé politické sféry, představitelé veřejnosti i společenského života.

Malá korupce je častější a lze se s ní setkat i v běžném životě. Úplatky jsou zde mnohonásobně nižší, než u velké korupce. Lze konstatovat, že tento druh korupce je v určitých zemích základem pro fungování celé společnosti.

Tabulka č. 4: Druhy korupce

Korupce velká	<ul style="list-style-type: none"> - získání důležitých, neveřejných informací - zločiny bílých límečků * - nehospodárné zacházení s veřejnými zdroji - zpronevěra veřejných zdrojů - klientelismus **
Korupce malá	<ul style="list-style-type: none"> - podplácení úředníků - špatná organizace práce - záměrně přehledná regulace - zneužití pravomocí vyplývajících z kontrolní činnosti veřejné správy
State capture	<ul style="list-style-type: none"> - korupce médií - podrývání svobodných voleb průhledným financováním, skrytou reklamou apod. - užití kompromitujících materiálů pro politické vydírání a nátlak

Zdroj: Transparency International, 2008.

* **zločiny bílých límečků** – zločiny (podvody, zpronevěry, podplácení a zneužívání důležitých informací) spáchané respektovanými osobami, využívajícími svého postavení.

** **klientelismus** – neoficiální systém, fungující v politice, založený na protekci a konexích.

2.5. Právní úprava korupce

Samostatný zákon o korupci v České republice neexistuje. Protikorupční znaky lze spatřovat v těchto zákonech, které upravují různé oblasti a činnosti fyzických i právnických osob a také státu:

- a. zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (např. § 331 – Přijetí úplatku, § 332 – Podplácení, § 333 – Nepřímé úplatkářství),
- b. zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád),
- c. zákon č. 500/2004 Sb., správní řád,
- d. zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník,
- e. zákon č. 513/1991 Sb., Obchodní zákoník,
- f. zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů,
- g. zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách,
- h. zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon,
- i. zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,
- j. zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy.

2.6. Důsledky korupce

K jednotlivým typům korupce lze přiřadit i negativní dopady, které s sebou korupce přináší.

Podplácení úředníků soukromými osobami přispívá k deformaci toho, co je nazýváno veřejným zájmem, na úkor zájmů soukromých, čímž podlamuje důvěru ostatních občanů ve veřejné instituce.

Nadměrná a nepřehledná regulace vyvolává nadbytečné transakční náklady na podnikání (např. v minulosti zápisy do obchodního rejstříku). Dalším negativním dopadem korupce je zhoršování pověsti dané země v zahraničí, což má za důsledek snižování přílivu zahraničních investic.

Zneužívání dozorových pravomocí zvyšuje investiční riziko tím, že podnikatelské prostředí vykazuje značnou míru nepředvídatelnosti, v důsledku čehož se deformuje hospodářská soutěž a snižují investice v zemi.

Zpronevěra veřejných prostředků přináší růst administrativních nákladů, které jsou vloženy na služby poskytované státem, čímž se snižuje objem prostředků, které by mohly být vynaloženy účelněji (např. na veřejně prospěšné projekty).

Zvláštním případem je zneužívání pravomocí v zadávání veřejných zakázek. Také v tomto případě se snižuje objem finančních prostředků, které by mohly být vynaloženy lépe.

Klientelismus a prodej pozic pak ohrožují důvěru občanů v demokratické mechanismy jako takové. Poté se snižuje ochota občanů účastnit se veřejného života (např. občané nechodí volit apod.) (Transparency International, 2008).¹⁶

2.7. Situace v ČR z hlediska korupce

V posledních letech lze v České republice pozorovat následující trendy:

- úbytek malé administrativní korupce (profesionalizace veřejné správy),
- koncentrace korupce do politické a hospodářské sféry,
- organizovanější a sofistikovanější činnost (tzn. obtížné odhalování korupce),
- klientelistické kartely (negativní vliv na demokratické rozhodování a tendence ovlivňovat „pravidla hry“).

Výše uvedené důvody vedou k jednoznačnému závěru, že je potřeba s korupcí nekompromisně bojovat. Minimálně ve vyspělých evropských zemích je trendem

¹⁶ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha. 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

přijmout a implementovat komplexní celonárodní strategii boje proti korupci (Transparency International, 2008).¹⁷

2.8. Protikorupční politika

Základním požadavkem protikorupční politiky je splnění demokratických znaků (zejména svobodné volby, jasné dělení odpovědnosti mezi moc výkonnou, zákonodárnou a soudní apod.).

Významnou roli v protikorupčním boji hrají také média. Mají-li však plnit funkci protikorupčního „hlídacího psa“, musí přinejmenším fungovat v právním rámci, který umožňuje svobodu projevu a svobodný přístup k informacím. Zásadní význam z hlediska boje proti korupci má i občanská společnost. Organizace občanské společnosti totiž hrají významnou úlohu nejen v oblasti poskytování veřejných služeb, které stát není schopen poskytovat, ale také v oblasti veřejné kontroly fungování státu a jeho orgánů. Předpokladem úspěšné protikorupční politiky je proto i spolupráce státu se sdruženími občanů i zájmovými sdruženími právnických osob.

Je nutné uplatňovat konkrétní nástroje, kterým se souhrnně říká protikorupční strategie, která má tři základní pilíře:

- a. Identifikace projevů a analýza příčin korupčního jednání.
- b. Identifikace účinných preventivních i represivních protikorupčních nástrojů a jejich nasazení do korupcí zasaženého prostředí.
- c. Vyhodnocování účinnosti protikorupční strategie a zajištění její udržitelnosti.

¹⁷ TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha. 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.

3. Komparace pojmů lobbying a korupce

Korupce se stejně jako lobbying objevuje tam, kde je moc (tj. tam, kde je právo rozhodovat a disponovat finančními zdroji). Těmito zdroji jsou:

- rozpočtové prostředky,
- státní zakázky,
- daně,
- cla atd.

3.1. Korupce versus lobbying

Lobbying je v dnešní době chápán v negativním slova smyslu, což souvisí s praktikami používanými v minulosti. Dříve byl lobbying pojímán zpravidla v prosazování zájmů jakýmkoliv prostředky a často byly využívány i nelegální korupční praktiky. Vývoj pojmu a komparace pojmů lobbying a korupce shrnuje tabulka č. 5.

Tabulka č. 5: Korupce versus lobbying

Jev	Lobbying	Korupce
Zákonnost	ANO legální a legitimní	NE nelegální a nepřijatelná
Etika	etický	neetická
Cíl	legální ovlivnění názorů vybrané osoby resp. instituce	získání nezaslouženého osobního prospěchu
Vznik	historicky mladší kategorie	historicky starší kategorie
Přijatelnost	akceptace lobbyingu	nepřijatelnost korupce
Projevy	předkládání informací	podplácení, zneužití postavení, moci atd.

Zdroj: autor

V České republice má slovo lobbying nebo lobbista poměrně špatný zvuk a bývá synonymem pro „úplatkáře nebo úplatkářství“. Je nutné si ale uvědomit, že termíny jsou naprosto odlišné.

Veřejností je lobbista vnímán jako ten, kdo „přichází s obálkou“. Ale ve skutečnosti přichází správný lobbista pouze s informacemi. Lobbying nemá sílu ovlivnit výsledky výběrového řízení, ale pouze dodat co nejvíce potřebných a objektivních informací. Zapojuje se tedy ve chvíli, kdy jsou dvě firmy na stejné úrovni. Poté pomáhá například fakt, že je firma z regionu, že má dobré výsledky či reference. Cílem lobbyingu tedy je, aby se lidé, kteří rozhodují, o takových věcech dozvěděli.

Korupci lze naopak definovat jako zneužití pravomocí za účelem získání neoprávněného osobního či jiného prospěchu, tedy zejména vyžadování a poskytování úplatků, provizí a nejrůznějších protislužeb, neoprávněné poskytování informací, účelová manipulace s výsledky výběrových řízení, zvýhodňování rodinných příslušníků a známých atd.

Podle zpracovatelů průzkumu (např. Factum Invenio) je lobbying z hlediska komunikace ve všech moderních demokratických systémech, ve kterých vedle sebe existují na jedné straně politici, na straně druhé podnikatelské veřejnosti, zcela běžnou disciplínou. Politici totiž mohou mařit a vytvářet podnikatelské příležitosti a také od úplně stejných subjektů získávat příspěvky na své kampaně. To by bez potřebné kontroly široké veřejnosti mohlo vést ke korupci. Proto je nutné, aby srozumitelná a transparentní komunikace soukromé sféry s politiky byla ve středu zájmu široké veřejnosti.

Nyní byl lobbying pouze obhajován. Je ale nutné také říci, že v zemích se zakořeněnou korupcí, je do jisté míry problematické lobbying hájit, protože je nezdůvodnitelné s korupcí provázán. Z výzkumu lobbyingu např. v Lotyšsku je zřejmé, že jeho součástí je silný klientelismus a okrádání státu. Pouze 10 – 20% lobbistických aktivit je zde možné považovat za řádný lobbying. Dalším problémem lobbyingu může být také rozsáhlá privatizace státního majetku, vysoká míra regulovanosti ekonomických aktivit, nadbytek překážek v podobě různých licencí, cel, kvót apod. Zde je nutné také uvést, že uznání lobbyingu jako legitimní a legální aktivity je do jisté míry otázkou vyspělosti demokracie a demokratických procesů společnosti.

Obě aktivity jsou soustředěny na ovlivňování rozhodování, které má nejen podobu rozhodnutí o povolení, přidělení či výběru lobbujícího či korumpujícího

subjektu, ale i podobu zakazu, zamezení či nepřidělení výběru ekonomicky konkurenčním subjektům (Bažantová a kol., 2007)¹⁸.

Další negativní názor na lobbying lze podle názorů různých odborníků spatřit v situaci, kdy lobbying může snadno přejít v korupci. To se stane například, pokud:

- by prosazovaná věc neoprávněně zvýhodnila nebo naopak poškodila určitou osobu nebo skupinu, nebo by prosazovaná věc poškodila veřejný zájem,
- je prosazovaná věc v osobním zájmu funkcionáře (tzv. střet zájmů),
- chce funkcionář za prosazení této věci protislužbu nebo platbu.

3.2. Analýza korupce a lobbingu v České republice

Tato kapitola si klade za cíl analyzovat korupci a lobbying z hlediska právní úpravy korupce a lobbingu a názoru veřejnosti na korupci. Korupce, jak již bylo v této práci zmíněno, je upravena zejména trestním zákoníkem č. 40/2009 Sb. Na druhou stranu lobbying není právně upraven vůbec. V květnu roku 2010 byl vydán návrh zákona o lobbingu, který měl upravovat následující oblasti:

- podmínky výkonu lobbingu,
- práva a povinnosti lobbisty,
- působnost orgánů veřejné moci týkající se lobbingu.

Následující tabulka poskytuje přehled argumentů pro přijetí zákona resp. pro jeho nepřijetí. Zákon nebyl doposud přijat, ale jistě každá zainteresovaná osoba si uvědomuje nutnost lobbing regulovat.

¹⁸ BAŽANTOVÁ, I., a kol. *Lobbying a korupce při tvorbě veřejné politiky*. Praha : UK. 2007. 1. vyd. 132 s. ISBN 978-80-7175-144-1.

Tabulka č. 6: Argumenty pro resp. proti zákonu o lobbingu

Argumenty pro přijetí zákona	Argumenty proti přijetí zákona
<ul style="list-style-type: none"> - odstranění rizika prolínání lobbingu a korupce - zvýšení transparentnosti legislativního procesu 	<ul style="list-style-type: none"> - špatná definice lobbingu - nedostatečná úprava pravidel uplatňování lobbingu - neupravená problematika dotačního čerpání apod.

Zdroj: autor

3.2.1. Analýza korupčního klimatu v České republice

Společenský vývoj v České republice je v posledních letech vytrvale doprovázen korupčními skandály. Vliv těchto skandálů na naše společenské dění se stal nepřehlédnutelným faktem. Nebezpečí korupce bylo mnohokrát pojmenováno v médiích, a dalo by se tedy očekávat, že veřejnost bude patřičně reagovat. Když ne aktivně formou otevřených protestních akcí, tak alespoň uvědoměním si hrozby, kterou korupce pro společnost představuje. Navzdory nedávným mohutným vlnám korupčních skandálů však drtivá většina (80%) populace korupci nezařazuje mezi tři nejzávažnější problémy české společnosti. Následující tabulka a graf ukazují, které problémy veřejnost spatřuje jako nejzávažnější.

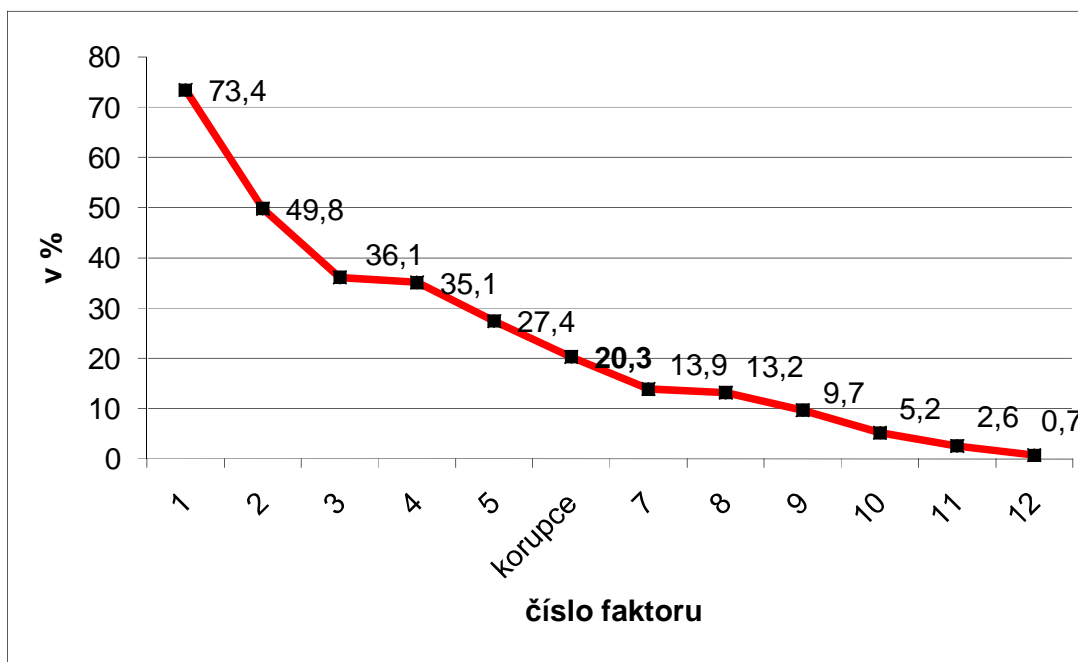
Tabulka č. 7: Závažné celospolečenské problémy

Číslo faktoru	Název faktoru	Procento odpovědí
1.	ekonomická a sociální situace	73,4
2.	kriminalita	49,8
3.	zdravotní zabezpečení	36,1
4.	dodržování a prosazování zákonnosti	35,1
5.	mezilidské vztahy	27,4
6.	KORUPCE (úplatkářství)	20,3
7.	stav životního prostředí	13,9
8.	rasismus	13,2
9.	soužití s Romy	9,7
10.	politický extremismus	5,2
11.	vztahy s Německem	2,6
12.	jiné	0,7

Zdroj: Frič a kol., 1999.

Tento výzkum byl proveden na 1 053 respondentech. Součet odpovědí přesahuje 100%, protože respondenti měli možnost uvádět více odpovědí. Z tabulky vyplývá, že korupci jako společenský problém uvedl každý pátý respondent. Níže je uveden graf, kde jsou odpovědi respondentů přehledně graficky znázorněny.

Graf č. 1: Závažné celospolečenské problémy

Zdroj: autor

Na druhé straně 20% obyvatelstva, které korupci v současnosti považuje za jeden z nejzávažnějších problémů, tvoří potenciál, který, kdyby se zmobilizoval, představoval by ve společnosti značnou sílu. Jenže jak je známo, hromadné protesty proti korupčnímu chování různých kategorií veřejných činitelů se zatím v České republice nekonaly. Lze si tedy položit otázku, proč se větší část obyvatelstva korupce příliš neobává a menší část, která korupci považuje za velkou hrozbu, proti tomu nic nedělá.

3.2.2. Budoucnost lobbingu

Lobbování v České republice nebude mít ani v budoucnu příznivý vývoj. Přestože vláda v roce 2009 slíbila, že jako jedna z prvních zemí Evropy dá lobbingu jasná pravidla, nakonec od svého záměru upustila (zamítnutí zákona o lobbingu). Podle analýzy, kterou si nechala zpracovat legislativní rada vlády, skutečně není obvyklé, aby

státy lobbování usměrňovaly. Přesto výjimky existují, např. v Polsku vedou rejstřík profesionálních lobbistů, kteří musí „hlásit“ s kým se stýkají, pro koho pracují, a to vše je později zveřejňováno. Ještě déle se lobbying objevuje ve Spojených státech amerických, kde žíví přes dvacet tisíc lidí. Tady musí lobbisté zveřejňovat své příjmy.

4. Transparency International¹⁹

Transparency International - Česká republika (dále jen TIC) je nevládní neziskovou organizací, jejímž posláním je mapovat stav korupce v ČR a svou činností přispívat k jejímu omezení. TIC se zaměřuje především na prosazování změn v oblasti veřejné správy a legislativy, ale také v soukromém sektoru.

Kromě projektů, které se dlouhodobě věnují konkrétním oblastem (např. problematice veřejných zakázek, střetech zájmů či nakládání s veřejnými prostředky) poskytuje TIC také právní a vzdělávací služby. Činnost TIC je financována především z grantů, které organizace získává na své projekty z programů domácích i zahraničních státních i soukromých dárců. Vedlejším zdrojem financování jsou potom dary fyzických i právnických osob a rovněž výnosy z uskutečněných činností a akcí (například vzdělávacích kurzů).

TIC je součástí mezinárodní sítě nevládních organizací Transparency International (TI). TI je jedinou mezinárodních nevládních organizací zaměřených na problematiku korupce a vytváření protikorupčních programů, do nichž se snaží zapojovat občanskou společnost, podniky i vládní instituce. Velké úsilí je věnováno neustálému upozorňování na problém a nebezpečné důsledky korupce, prosazování strukturálních reforem, iniciování a prosazování dodržování mezinárodních úmluv a monitorování chování vládních orgánů, podniků a bank.

4.1. Globální barometr korupce

Globální barometr korupce (GBK) je jediným celosvětovým průzkumem veřejného mínění zaměřeným na názory a osobní zkušenosti respondentů s korupcí. Výzkum společnosti TI byl proveden u 91 781 respondentů z 88 zemí světa, a byl proveden v roce 2010.

¹⁹ <http://www.transparency.cz>

Výzkum byl zaměřen na zkušenosti respondentů při jednání s institucemi, resp. při zařizování služeb v devíti základních oblastech (celní služby, vzdělávací systém, justice, služby při nakládání s nemovitostmi, zdravotnictví, policie, úřady pro registrace a udělování nejrůznějších povolení a licencí, daňová správa, poskytovatelé veřejných služeb).

Tabulka č. 8: Země/území podle procenta respondentů, kteří během posledních 12 měsíců zaplatili úplatek

Celkem % respondentů, kteří poskytli úplatek	Země / území
Skupina 1 (50 a více procent)	Afghánistán, Bangladéš, Kambodža, Kamerun, Indie, Irák, Libérie, Nigérie, Palestina, Senegal, Sierra Leone, Uganda
Skupina 2 (30 – 49,9 procent)	Ázerbájdžán, Bolívie, Ghana, Keňa, Libanon, Litva, Mexiko, Moldavsko, Mongolsko, Pákistán, Salvador, Ukrajina, Vietnam, Zambie
Skupina 3 (20 – 29,9 procent)	Arménie, Bělorusko, Bosna a Hercegovina, Chile, Kolumbie, Maďarsko, Makedonie, Papua Nová Guinea, Peru, Rumunsko, Rusko, Šalomounovy ostrovy, Thajsko, Turecko, Venezuela
Skupina 4 (6 – 19,9 procent)	Argentina, Bulharsko, Česká republika , Čína, Fidži, Filipíny, Francie, Indonésie, Itálie, Japonsko, Kosovo, Lotyšsko, Lucembursko, Malajsie, Polsko, Rakousko, Řecko, Srbsko, Singapur, Taiwan, Vanuatu
Skupina 5 (méně než 6 procent)	Austrálie, Brazílie, Dánsko, Finsko, Gruzie, Hongkong, Chorvatsko, Irsko, Island, Izrael, Jižní Korea, Kanada, Německo, Nizozemí, Norsko, Nový Zéland, Portugalsko, Slovinsko, Španělsko, Švýcarsko, USA, Velká Británie

Zdroj: Transparency International, 2010

Z uvedené tabulky vyplývá, že v České republice poskytla úplatek přibližně každá pátá až sedmá osoba. V porovnání s ostatními evropskými státy lze konstatovat, že Česká republika dopadla stejně, jako např. Bulharsko, Lotyšsko, Lucembursko či Polsko.

Za nejzkorumpovanější instituce jsou považovány politické strany. Osm z deseti respondentů označuje politické strany za zkorumpované nebo extrémně zkorumpované. Za politickými stranami následuje oblast veřejné správy, zákonodárné sbory a policie.

Hodnocení politických stran se v celosvětovém měřítku dlouhodobě zhoršuje. Výrazné zhoršení zaznamenaly také církevní a náboženské instituce. V celosvětovém měřítku se naopak zlepšilo hodnocení justice.

4.2. Corruption Perception Index

Index vnímání korupce (zkratka CPI), je index, který se zaměřuje na vnímání existence korupce mezi úředníky veřejné správy a politiky. Definuje korupci jako zneužívání veřejné pravomoci k osobnímu prospěchu. Od roku 1995 jej sestavují TI a Göttingenská univerzita v Německu. Index je sestaven jako nevážený průměr dostupných výzkumů veřejného mínění, prováděných nezávislými institucemi, mezi zástupci podnikatelské sféry, analytiky a zástupci odborné veřejnosti. V rozsahu indexu znamená 0 nejvyšší korupci a 10 korupci nejnižší.

4.2.1. Vývoj indexu CPI v České republice

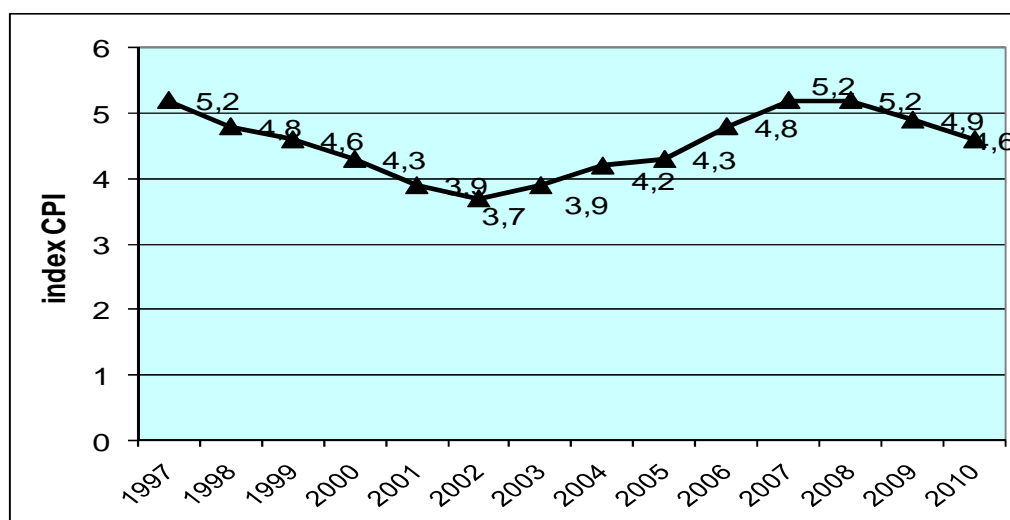
V následující tabulce a grafu je uveden vývoj indexu CPI v České republice a také porovnání České republiky s vybranými evropskými státy z hlediska tohoto ukazatele.

Tabulka č. 9: Vývoj indexu CPI V České republice

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
CPI	5,2	4,8	4,6	4,3	3,9	3,7	3,9	4,2	4,3	4,8	5,2	5,2	4,9	4,6

Zdroj: Transparency International, 2011

Graf č. 2: Vývoj indexu CPI V České republice

Zdroj: autor

Z uvedené tabulky a grafu vyplývají následující závěry o indexu CPI:

- nejnižší byl v roce 2002,
- nejvyšší byl v letech 1997, 2007 a 2008,
- od roku 2007 rovnoměrně klesá (cca. o 0,3 jednotky).

4.2.2. Porovnání indexu CPI v roce 2010

Společnost TI každoročně zpracovává i žebříček jednotlivých zemí podle jejich indexu CPI. V tomto srovnání figuruje Česká republika na 53. místě z celkem 178 analyzovaných zemí. V následující tabulce je uvedeno srovnání ČR a vybraných evropských zemí z hlediska tohoto ukazatele.

Tabulka č. 10: Vývoj indexu CPI ve vybraných evropských zemích

Země	CPI	Země	CPI
Dánsko	9,3	Portugalsko	6,0
Finsko	9,2	Litva	5,0
Holandsko	8,8	ČR	4,6
Švýcarsko	8,7	Slovensko	4,3
Rakousko	7,9	Chorvatsko	4,1
Německo	7,9	Bulharsko	3,6
Velká Británie	7,6	Bělorusko	2,5
Belgie	7,1	Rusko	2,1

Zdroj: autor

Z výše uvedené tabulky lze konstatovat, že evropská země s nejvyšším indexem vnímání korupce, je Dánsko, kde index dosahuje 9,3 jednotek. Naopak země s nejnižším indexem vnímání korupce je Rusko, kde hodnota indexu dosahuje hodnoty 2,1 jednotek. Z těchto údajů lze vyvodit závěr, že Česká republika patří z hlediska tohoto indexu mez průměrné evropské země (v roce 2010 tento index dosáhl hodnoty 4,6 jednotek).

5. Analýza činnosti lobbisty a lobbistické firmy²⁰

Lobbistu lze definovat jako osoba prosazující vlastní zájem, či zájem skupiny u činitelů, kteří disponují pravomocemi a kompetencemi státní moci a jejích subjektů v hospodářských, kulturních, politických, společenských, ale i privátních a dalších oblastech života.

Správný lobbista musí disponovat určitými faktory, mezi které lze zařadit následující:

- **znalosti a dovednosti** (know-how) je nejdůležitější kompetence, zahrnuje znalost komunikačních dovedností, soft skills, emoční inteligenci, znalost prostředí,
- **informace** (podklady k situaci),
- **kontakty** (osobního či obchodního charakteru – s novináři, lobbisty, veřejnými činiteli apod.), důležitým faktorem je dobrá pověst a důvěryhodnost lobbisty,
- **dobrá organizace a schopnost spolupracovat** – schopnost mobilizovat členskou základnu a krizové situaci schopnost hledat řešení.

5.1. Základní role lobbisty

Každý lobbista by měl mít tři základní role – roli prostředníka, roli komunikátora a roli přitakávače.

Role prostředníka. Lobbista propojuje zájmové skupiny. Lobbisté mají seznamy kontaktů a ví, koho propojit.

Role komunikátora. Lobbista předává informace oběma stranám, propojuje správné lidi, poskytuje specializované informace, vysvětluje postoje.

Role přitakávače. Lobbista argumentuje ve prospěch či neprospěch zájmu.

²⁰ http://www.neziskovky.cz/sdata/Jak_efektivne_vyuzivat_lobbying_61.pdf

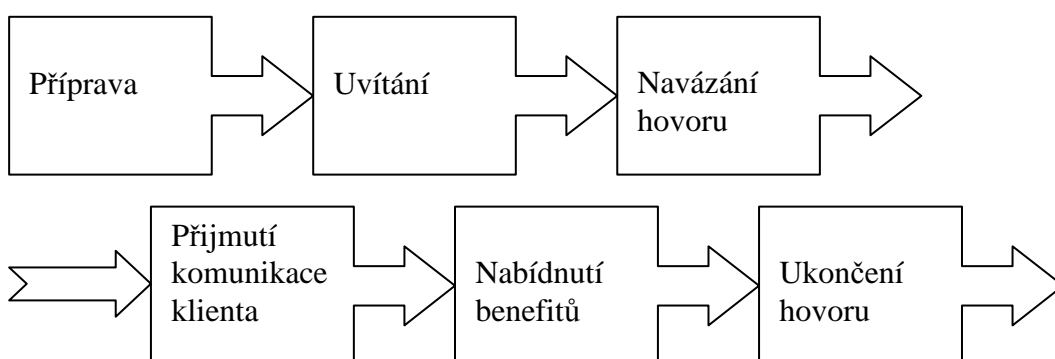
5.2. Základy efektivního lobbingu²¹

Lobbing je dlouhodobá záležitost. Je nutné si vybudovat: vztahy, orientovat se v prostředí, setkávat se s novináři a veřejnými činiteli a zástupci firem, přesvědčovat veřejnost o kvalitách např. neziskové organizace, ukazovat svoji činnost – úspěšné projekty. S lobbovaným člověkem je navázán silný osobní vztah, může se stát přítelem.

Základem efektivního lobbingu je osobní setkání. Příprava na osobní jednání má několik fází:

- a. Příprava.
- b. Uvítání se s tím, koho se snažíme přesvědčit.
- c. Navázání hovoru – postup od obecného ke konkrétnímu.
- d. Přijmutí komunikačních způsobů klienta, jeho představ a přání.
- e. Nabídnutí benefitů.
- f. Ukončení hovorů, utvrzení klienta v jeho rozhodnutí.

Schéma č. 1: Osobní jednání v lobbingu

Zdroj: autor

5.2.1. Příprava na lobbing

Příprava na lobbing je jedna z nejdůležitějších částí celého procesu a je nutné věnovat jí značnou pozornost. Většinou má lobbista pouze jednu šanci, jak dotyčného zaujmout a jak ho přesvědčit o svých schopnostech a dovednostech. Je nutné předem shromáždit co nejvíce informací o lobbované osobě (její zájmy, zkušenosti, životní postoje apod.). Dárek na uvítanou může odpovídat postojům a představám firmy resp. organizace.

²¹ http://www.neziskovky.cz/sdata/Jak_efektivne_vyuzivat_lobbing_61.pdf

5.2.2. Uvítání

V této fázi si hned na počátku musíme dát pozor na způsob podání ruky – otevírá to bránu k jednání. Pokud se lobbovanému na tři vteřiny podíváme do očí, značíme tím naši otevřenost. Po celou dobu jednání je nutné neztratit zájem o klienta. V úvodu se zeptáme na obvyčejné věci ze života, např. jak se lobbovanému daří či od koho je obraz v jeho kanceláři, dojde tím ke ztrátě bariér.

K pozdravu je vhodné připojit malý úsměv, popřípadě dárek s cílem otevřít dveře ke klientovi a prolomit bariéry, klient se cítí být zavázán. Dárek však není nutný.

5.2.3. Navázání hovoru

Při lobbingu není příliš mnoho času, je vhodné přejít ihned k věci. Způsob přechodu od uvítání k samotnému problému, by měl být postupný, tedy nenásilný. Je také vhodné připravit si několik variant, hovořit stále o té jedné, a v případě nezájmu klienta začít hovořit a variantě jiné.

5.2.4. Přijmutí komunikačních způsobů

Ihned po přednesení návrhu je vhodné zjistit názor protistrany. Je nutné sledovat neverbální komunikaci protistrany. Snažíme se získat odpovědi na následující otázky:

- Co na to říká?
- K čemu má připomínky?
- Co by ještě chtěla doplnit?
- Vadí jí něco na naší prezentaci?

5.2.5. Nabídka benefitů

Pro utvrzení nabídky je vhodné nabídnout některé dárky nebo benefity, či nabídnout další schůzku či spolupráci. Měli bychom také ocenit jednotlivcovi důležitost.

5.2.6. Ukončení hovoru

Zopakování jednotlivých závěrů a termínů plnění. Pochvala vstřícného jednání protistrany.

5.3. Činnost profesionální lobbistické firmy²²

Jako modelová firma byla zvolena firma PAN SOLUTIONS, spol. s r. o., která byla založena v roce 2002 a má tři společníky – Janu Marco, Milana Hejla a Marka Stránského. Specializuje se na poskytování služeb v rámci České republiky, ale prostřednictvím zahraničních partnerů působí též v dalších zemích Evropské unie.

Firma Pan Solutions, spol. s r. o. má vydány živnostenské listy na výrobu, obchod a služby neuvedené v přílohách jedna až tři živnostenského zákona, a to na:

- reklamní činnost a marketing,
- činnost podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců,
- specializovaný maloobchod,
- zprostředkování obchodu,
- zprostředkování služeb.

Firma působí v oblasti lobbingu v následujících oblastech:

- energetika,
- plynárenství,
- zdravotnictví,
- teplárenství,
- průmysl,
- kapitálové trhy,
- IT sektor,
- ropný průmysl,
- média a telekomunikace,
- doprava atd.

²² <http://www.pansolutions.cz>

5.3.1. Předpoklady spolupráce s firmou Pan Solutions, spol. s r.o.

Nejprve je nutné pečlivé stanovení priorit zájmu a požadovaného výsledku pro klienta, dále poskytnutí odborných informací klientem potřebných k analýze či argumentaci a též ve spolupráci s klientem příprava konkrétních podkladů.

Dalším krokem je stanovení odpovědné osoby na straně klienta, která bude úzce spolupracovat s týmem PAN Solutions. Pravidelné schůzky s managementem klienta shrnující dosavadní postup a aktualizující priority a zájmy.

Připravovanou legislativní změnu je třeba zachytit již na úplném počátku a ovlivňovat její podobu po celý legislativní proces od její přípravy na ministerstvech, přes schvalování ve vládě až po projednávání v Poslanecké sněmovně, jejích výborech a poslaneckých klubech až po schvalování v Senátu a závěrečný podpis prezidenta. Po celou dobu vzniku legislativní změny je třeba si zajistit příznivé přijetí v médiích a průběžně aktualizovat cíl, ke kterému se má směřovat.

PAN Solutions dává přednost dlouhodobé spolupráci, při které se naváže úzký vztah s klientem a existuje oboustranná spokojenost se spoluprací (metoda win-win), před krátkodobou i lukrativnější zakázkou, která může skončit zklamáním z nedosažení okamžitého výsledku.

5.3.2. Analýza nabídky firmy Pan Solutions, spol. s r.o.

Mezi základní nabídku firmy patří zejména tyto činnosti v oblasti lobbingu, ale i v oblasti běžného chodu firmy:

1. Analýza současných a připravovaných zákonů a vyhlášek v zadané oblasti, získání a shromažďování informací.
2. Pravidelné monitorování legislativy, která by mohla ohrozit zájmy klienta, v rámci legislativního monitoringu nebo systému včasného varování.
3. Audit hrozeb a příležitostí pro strategické rozhodování klienta.
4. Příprava a analýza odborných podkladů, návrh strategie a vlastní komunikace s reprezentanty státní správy, poslanci a senátory k prosazení potřebných legislativních změn.

5. Obhajoba zájmů klienta ve vztahu ke státní správě a samosprávě.
6. Podpora vstupu zahraničního investora do České republiky.
7. Vytvoření širšího konsensu s dalšími zájmovými skupinami v oblasti zájmů klienta, což zahrnuje vytipování dalších zájmových skupin, kontaktování a vytvoření vztahů, nalezení společných zájmů a vytváření koalic včetně pořádání konferencí na dané téma.
8. Odborné a projektové dotační poradenství při získání podpory z veřejných fondů.

5.3.3. Konkrétní příklad činnosti a výsledků firmy

Popis případu: Emisní povolenky

Zejména díky společnosti Pan Solutions, která byla lobbistou právě v tomto případě, nebudou muset teplárenské firmy nakupovat povolenky za znečištění. Sumu, kterou by za povolenky musely energetické firmy jinak zaplatit (zhruba 65 miliard korun), budou moci investovat do nových technologií. Názory na činnost lobbistické firmy jsou v tomto případě různé, ale i podle předsedy podvýboru Senátu České republiky Jiřího Bise, je běžné, že lobbistická firma toto dokázala.

Prostředníkem mezi státem a firmou ČEZ je právě lobbistická firma Pan Solutions, která s ČEZ dlouhodobě spolupracuje.

Zejména bývalý předseda Strany zelených Martin Bursík označil tuto situaci za „krádež za bílého dne“.

Tento případ je typickým příkladem lobbingu na území České republiky. **Je nutné se na celou záležitost podívat ze dvou pohledů:**

- Na jedné straně se jistě stane to, že zejména ČEZ velmi zbohatne (jak již bylo řečeno, ušetří společnosti až 65 miliard korun), ale tyto investice by měl použít na zlepšení stavu životního prostředí, a za to by měl získat část emisních povolenek zdarma

- Na straně druhé je třeba se zamyslet nad tím, zda opravdu k výše zmíněné investici dojde (názor Martina Bursíka), a popř. kdo bude důrazně kontrolovat, zda daná investice nakonec proběhne.

V závěru této kauzy je nutné jistě zmínit také fakt, že v České republice nepříliš dobře fungují kontrolní orgány, proto ani v tomto případě není snadné odhalit, zda se jedná o typický příklad lobbingu nebo zda v této kauze přerostl lobbing v korupci.

5.4. Útvar odhalování korupce a finanční kriminality (ÚOKFK)²³

Útvar odhalování korupce a finanční kriminality služby kriminální policie a vyšetřování byl zřízen, nařízením Ministerstva vnitra č. 71/2001, kterým se stanoví organizace Policie České republiky jako útvaru s působností na celém území České republiky.

Věcnou a funkční příslušnost v oblasti trestního řízení převzal útvar po dvou zaniklých útvarech, a to:

- Úřadu finanční kriminality a ochrany státu a
- Útvaru pro odhalování korupce a závažné hospodářské trestné činnosti.

Cílem ÚOKFK je vytvoření vysoce specializované policejní složky, zaměřené na boj s nejnebezpečnějšími formami korupce a závažné hospodářské a finanční kriminality, za důsledného využívání kriminálního zpravodajství (zpravodajského procesu).

V praxi tohoto útvaru jsou vyžívány metody vysoce profesionálního získávání a zpracování operativních informací, jejich analýzy a následného využití pro rozhodování státních orgánů v následujících oblastech:

- ekonomická kriminalita,
- trestní řízení,
- maximální výnosnost z trestných činů (majetek pachatelů apod.)

²³ <http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>

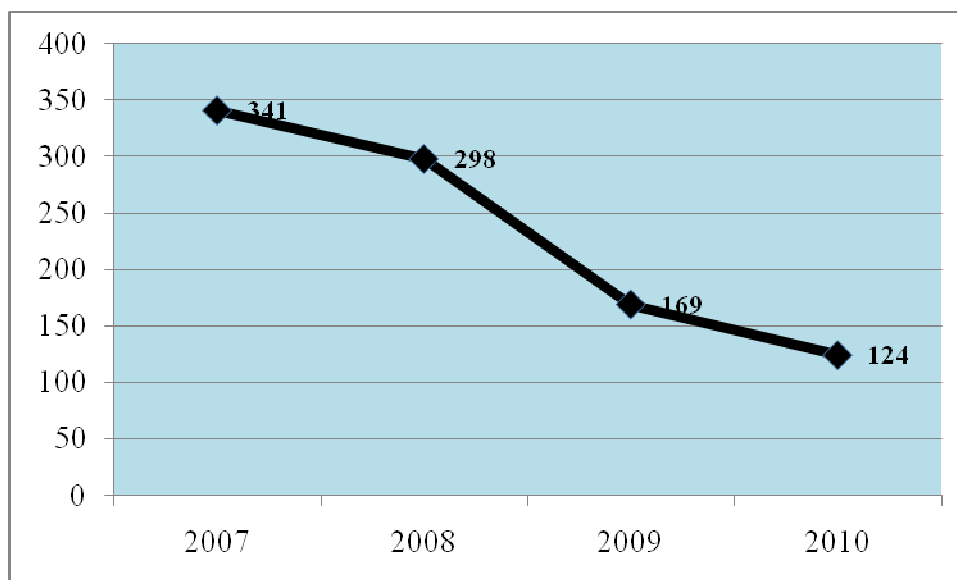
Dne 1. 7. 2004 byl zřízen Útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality (tzv. FIPO - finanční policie), který do své působnosti převzal od ÚOKFK činnosti související s problematikou praní peněz, výnosů z trestné činnosti a daňové kriminality.

Dne 31. prosince 2006 byl Útvar odhalování nelegálních výnosů a daňové kriminality (FIPO) zrušen a k 1. lednu 2007 přešla část pracovníků z FIPO na útvar odhalování korupce a finanční kriminality, čímž se do funkční příslušnosti ÚOKFK vrátila problematika praní peněz, výnosů z trestné činnosti a daňové kriminality.

5.4.1. Příklad činnosti ÚOKFK

Dne 4. února 2011 zveřejnil ÚOKFK zprávu, že v loňském roce registroval v České republice 341 případů korupce, což je o 43 případů více, než v roce 2009. Následující graf ukazuje vývoj počtu případů korupce v České republice v minulých letech.

Graf č. 3: Vývoj korupčních případů v České republice v letech 2007 – 2010

Zdroj: <http://www.transparency.cz>

Oproti předchozímu roku stoupl též počet stíhaných osob, v roce 2010 to bylo 74 osob, v roce 2009 to bylo „pouze“ 62 osob. Dle rozhovoru s ředitelem ÚOKFK, Liborem Vrbou, je cílem korupce získání výhody či vyššího finančního zisku.

Nejčastějšími případy nezákonného jednání jsou podle Policie České republiky pokusy o krácení daně nebo legálních výnosů (například na daních, jde za uplynulé tři roky, o škodu ve výši 5,3 miliardy korun).

Mezi významné korupční případy, které ÚOKFK v roce 2010 řešila, patří případ advokáta, který poskytl úplatek 200 tisíc korun za to, že třetí osoba zařídí u soudce změnu údajů v obchodním rejstříku. Za zmínku stojí také případ podnikatele, který řediteli knihovny a předsedovi výběrové komise nabízel úplatek za to, že přidělí zakázky na zřízení ústředního topení a plynofikaci objektu právě jeho firmě.

5.5. Protikorupční balíček²⁴

Dne 11. ledna 2010 schválila vláda České republiky legislativní část protikorupčního balíčku. Opatření nemá ihned vyřešit problém korupce v České republice, ale jeho nepřijetí by naopak mohlo znamenat stále vzrůstající trend korupčních případů.

Došlo zejména k úpravě trestního zákona, který zavádí pojem **korunního svědka**, který by tomu, kdo se podílel na trestné činnosti, zaručoval beztrestnost výměnou za klíčové svědectví za předpokladu, že tento svědek vydá klíčové bohatství, získané touto trestnou činností a nebude v ní dále pokračovat. Jeho svědectví musí vést k usvědčení pachatele.

Dalším institutem, který tato novela zavádí je **protikorupční agent**, který by fungoval v roli pozorovatele korupčního jednání. Nemá se však stát jeho iniciátorem. Podmínkou pro užití agenta je, aby se osoba dopustila trestného činu i bez agentova přičinění.

Novela také rozšiřuje možnosti policejních odposlechů (rozšiřuje se okruh trestných činů, u kterých je bude možné použít). Podle novely trestního řádu by též mohlo dojít ke zrušení omezení k informacím z daňového řízení, což se nakonec nestane.

²⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-protikorupcni-balicek.aspx>

6. Vybrané korupční kauzy v České republice

V následující kapitole budou popsány a analyzovány vybrané korupční kauzy v České republice.

6.1. Korupční kauza „GRIPENY“²⁵

V roce 1997 se vláda Václava Klause začala rozhodovat o modernizaci armádního letectva. Nové stroje mají nahradit stávající stroje ruské výroby MIG. V roce 1999 se pět firem předběžně začalo ucházet o tuto státní zakázku. Jednalo se o následující firmy:

- McDonnell – Douglas/Boeing,
- Lockheed Martin,
- Dassault Aviation,
- koncern EADS,
- britsko-švédské konsorcium BAE System / SAAB.

V roce 2001 bylo vyhlášeno výběrové řízení. Nejprve své nabídky postupně stáhly dvě americké společnosti, poté také odstoupila společnost Dassault Aviation a též koncern EADS. Ve výběrovém řízení tak zůstalo pouze britsko-švédské konsorcium BAE System / SAAB.

Ještě v roce 2001 vláda konstatovala, že společnost BAE splnila podmínky výběrového řízení a schválila nákup 24 ks letounů Gripen v hodnotě cca. 60 miliard korun. Po povodních v roce 2002 následná vláda Vladimíra Špidly od nákupu odstoupila i z důvodu, že nákup letounů neprošel senátem.

V roce 2003 bylo rozhodnuto o tom, že místo nákupu se letouny pouze pronajmou. Výběrové řízení opět vyhrála společnost BAE. Hodnota pronájmu činí za 10 let 20 miliard korun za 14 letounů.

V roce 2007 zveřejnila švédská televize závažné informace o korupci, která doprovázela prodej letounů. V témže začalo vyšetřování celé kauzy.

²⁵ <http://aktualne.centrum.cz/grafika/2009/11/24/mezniky-korupcni-kauzy-gripeny/>

V roce 2009 britská vyšetřovací služba oznámila, že má k dispozici interní fax, v němž rakouský lobbista, Alfons Mensdorff-Pouilly, žádá britskou zbrojovku BAE System o peníze na úplatky pro vlivné Čechy. Rakouský lobbista urgoval ve svém faxu přes jednu miliardu rakouských šilinků (přes tři miliardy korun) pro dvacítku Čechů s rozhodovacími pravomocemi (zřejmě politiky).

V roce 2010, ve znovuotevřeném vyšetřování případu, požádala tehdejší nejvyšší státní zástupkyně Renáta Vesecká o pomoc dokonce vyšetřovatele ze Spojených států amerických. Česko v případě spolupracuje i s dalšími státy, kde se podezření na mezinárodní korupční aféru vyšetřuje - Rakouskem a Švýcarskem. Přitom v roce 2009 bylo vyšetřování ze strany Policie České republiky pozastaveno. Podle vyjádření Vesecké toto pozastavení bylo nezákonné.

Nakonec si armáda čtrnáct letounů pronajala. Podezření z korupce však zůstalo. Česká policie své vlastní vyšetřování ukončila s tím, že se uplácelo, ale neví se kdo a koho, a tudíž se kauza „zametla pod koberec“.

Podobně beznadějně skončilo také vyšetřování ve Švédsku. Světlym okamžikem v celém případě bylo loňské zatčení obchodníka Mensdorffa-Pouillyho v Rakousku. Po několika týdnech byl však propuštěn. Jeho obhájce jakékoli podezření z korupce odmítl.

Z výše uvedené kauzy vyplývá závěr, že průhledný tento pronájem jistě nebyl. Pokud se skutečně objevil fax, ve kterém rakouský lobbista Mensdorff-Pouilly opravdu žádá úplatek pro české politiky, lze o této kauze konstatovat, že se skutečně jedná o korupci.

6.2. Korupce ve sportu²⁶

V letošním roce uzavřela Policie České republiky další korupční aféru ve sportu, konkrétně ne fotbale. Tato aféra se týkala fotbalových klubů Sigma Olomouc a Bohemians Praha. V kauze již dříve byli obviněni olomoucký brankář Petr Drobisz, bývalý prezident Bohemians Praha Karel Kapr a tehdejší hráči střížkovského klubu

²⁶ http://www.transparency.cz/pdf/sport_clanek.pdf

Miroslav Obermajer a David Zoubek. Policisté k 27. lednu uzavřeli tento případ návrhem na jejich obžalobu.

Policisté obvinili brankáře Drobisze z podplácení, Kapra, Obermajera a Zoubka s přijímání úplatku. Jak uvedl státní zástupce Petr Matoušek, celý případ by měl být rozhodnut do konce února 2011.

V tisku se na konci roku 2010 objevila zpráva, že do aféry má být zapleten i představitel olomouckého klubu Jaromír Gajda a trenérská dvojice Sigmy Olomouc Zdeněk Psoška a Martin Kotůlek. Nová obvinění však již nepadla, zejména pro nedostatek důkazů.

Představitelé olomouckého klubu se k ukončení vyšetřování odmítli vyjádřit. Místopředseda představenstva Jaromír Gajda se pouze odkázal na právníka klubu Petra Konečného, který ale žádné nové informace či vyjádření nepodal.

Všichni obvinění se brání, tvrdí, že jsou nevinní. Celá aféra byla rozpoutána tehdejším prezidentem klubu Bohemians Praha Karlem Kaprem, který tvrdil, že v květnu 2009 před zápasem Bohemians Praha se Sigmou Olomouc nabídl Petr Drobisz jeho hráčům úplatek ve výši tři sta tisíc korun. Kapr prý poradil fotbalistům, aby úplatek převzali s tím, že pak pokus o uplácení oznámí policii. To ale udělal až po několika měsících. Sigma Olomouc si díky výhře 3:0 zajistila účast v evropských pohárech. Podle státního zástupce byl tento úplatek předán do rukou policie, kde byl v úschově. Uvedl, že Kapr časový odstup ohlášení případu odůvodnil, ale toto odůvodnění již uvést odmítl.

Případem se zabývala na jaře roku 2010 disciplinární komise Českomoravského fotbalového svazu. Kapr jí opakovaně sliboval důkazy, ale žádné nepředložil. Když navíc střížkovský klub odmítl nastoupit proti Bohemians 1905, dostal souhrnný trest v podobě pokuty šest milionů korun a odpočtu dvaceti bodů, která později nově zvolená odvolací a revizní komise snížila na patnáct bodů. Kapr navíc obdržel od disciplinární komise pokutu tři sta tisíc korun a dvouletý zákaz vykonávat všechny funkce, spojené se zápasy Českomoravského fotbalového svazu.

Protože střížkovští pokutu nezaplatili, nedostali profesionální licenci a fotbalový svaz je poslal místo do druhé ligy ještě níž – do České fotbalové ligy. Díky tomu přešli

do kompetence komise pro Čechy, která v září vymáhání trestu zastavila. Šestimilionová pokuta byla už předtím započtena jako pohledávka Bohemians Praha vůči marketingové společnosti svazu STES.

Svazová disciplinární komise vyšetřování kauzy Olomouc dočasně zastavila s tím, že pokud se objeví nové důkazy, kauzu znovu otevře. Předseda komise Jiří Golda je v pravidelném kontaktu s policií a na prvním jarním zasedání se rozhodne, zda se kauza znovu rozhodne, či nikoliv.

Dle mého názoru je korupce ve sportu velmi neetická. Sport má být čestný, a ne „prohnaný“ korupcí. Do sportu plynou peníze nás, daňových poplatníků, a proto by bylo vhodné, aby každý člověk přesně věděl, jak se s našimi penězi hospodaří. Úplatek tři sta tisíc korun není příliš vysoký, ale zde nelze hledět na částku, ale na určitou etiku sportu, především fotbalu, která touto aférou byla a je velmi poznamenaná. Sport má v České republice poměrně dlouhou tradici, ale pokud se stále budou dít takovéto aféry, může dojít k tomu, že sport se stane pouhým obchodem, a to bychom jistě nikdo nechtěli.

Nelze tvrdit, že korupce ve sportu se vyskytuje jen v České republice. Stačí se podívat do sousedního Německa. Jistě zajímavý je případ rozhodčího německé fotbalové ligy Roberta Hoyzera, který přiznal ovlivňování zápasů v roce 2003 a 2004. Za to obdržel 50.000 EUR a plazmovou televizi. Zápasů ovlivňoval z popudu chorvatských bratří Sapinových, kteří díky Hoyzerovi vydělali na sázkových podvodech 2 miliony EUR. Hoyzer byl shledán vinným z podvodu a odsouzen na 29 měsíců nepodmíněného trestu odnětí svobody. Trest byl potvrzen odvolacím soudem v reakci na překvapivé odvolání státního zástupce, který tvrdil, že Hoyzer podvod spáchat nemohl, protože uvedený čin není trestný. Odvolával se přitom na dřívější soudní rozhodnutí z roku 1961, které ve vztahu k podobnému případu v dostihovém sázení konstatovalo, že z právního hlediska k trestnému činu nedošlo.

Hoyzer byl dále žalován v občanskoprávním sporu Německou fotbalovou federací, která žádala kompenzaci za škody způsobené celému německému fotbalu ve výši 1,8 mil. EUR. V mimosoudním vyrovnání rozhodčí Hoyzer souhlasil vyplácet Německé fotbalové federaci částku 700,- EUR po dobu 15 let.

Další, jistě také známá, je kauza tenisty Nikolaje Davyděnka. Davyděnko byl obviňován z korupce, když v srpnu 2007 vzdal zápas s Martinem Vassallo Arguello, který stál na žebříčku o 80 příček níže. Obvinění přišla od on-lineové sázkařské společnosti Betfair, která zjistila, že na Davyděnkovu prohru bylo vsazeno 7 milionů dolarů a tyto sázky přibývaly i během zápasu, přestože Davyděnko první set vyhrál. Davyděnko žádné pochybení nepřiznal a byl vedením ATP (Asociace profesionálních tenistů) očištěn. Někteří jiní tenisté uvedli, že byli osloveni lidmi mimo sport s podobnými nabídkami.

6.3. Studie zadávání veřejných zakázek²⁷

Vláda České republiky a jednotlivá ministerstva zadaly v letech 2006 až 2010 neprůhledně 80% veřejných zakázek za 276 miliard korun. Podle studie, zpracované Univerzitou Karlovou, se nejlépe vedlo Ministerstvo financí. Protikorupční opatření, týkající se zadávání veřejných zakázek, se stalo součástí vládního programu současné koalice.

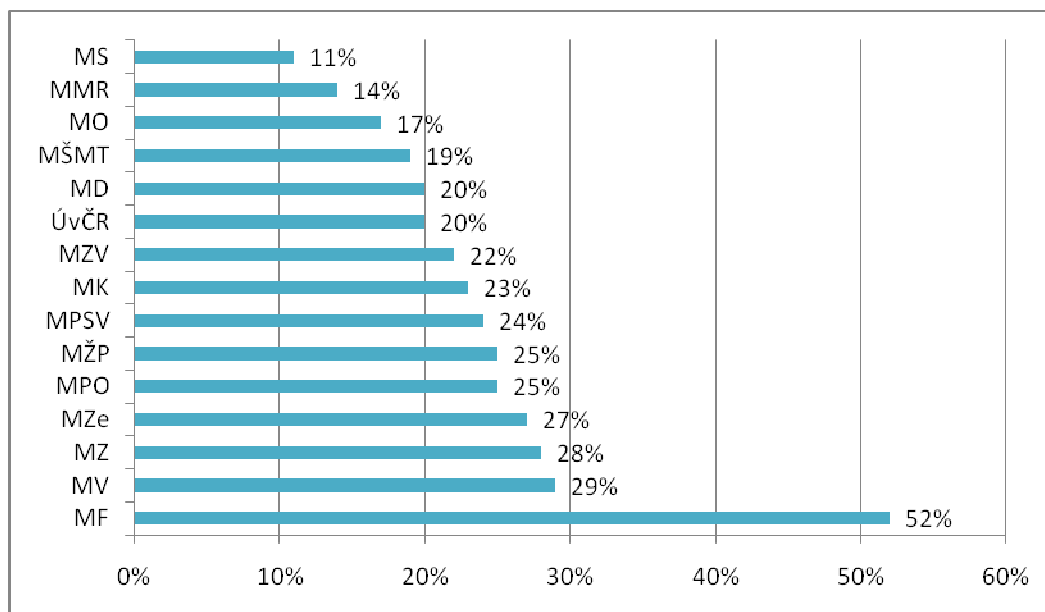
Fakta, které zveřejnili doktorandi Univerzity Karlovy, byly překvapující. V České republice byly mimo Informační systém veřejných zakázek či jednomu jedinému soutěžícímu zadány zakázky za téměř 276 miliard korun (228 miliard tvořily zakázky neveřejné, a 48 miliard tvořily zakázky zadané jednomu soutěžícímu).

Některé zakázky byly doslova úsměvné. Příkladem může být nákup šerp a motýlků ministerstva obrany. Jedna šerpa stála 7 841 korun a motýlek vyšel na 1 626 korun (což je dvakrát více, než skutečná cena).

Autoři studie vycházejí z tzv. Z-indexu, pomocí kterého se hodnotí kvalita zadávání veřejných zakázek. Z-index využívá deset ukazatelů k výpočtu své hodnoty (např. otevřenost výběrových řízení, počet nabídek, lhůta pro vypracování nabídek, hodnocení dodavatelů apod.).

²⁷ <http://www.penize.cz/ekonomika/188560-verejne-zakazky-ministerstva-maji-co-vysvetlovat>

Graf č. 4: Hodnocení ministerstev dle Z-indexu

Zdroj: www.penize.cz

Vysvětlivky grafu

MS = ministerstvo spravedlnosti

MO = ministerstvo obchodu

MD = ministerstvo dopravy

MZV = ministerstvo zahraničních věcí

MPSV = ministerstvo práce a soc. věcí

MPO = ministerstvo průmyslu a obchodu

MZ = ministerstvo zdravotnictví

MF = ministerstvo financí

MMR = ministerstvo pro místní rozvoj

MŠMT = ministerstvo školství

ÚvČR = úřad vlády ČR

MK = ministerstvo kultury

MŽP = ministerstvo životního prostředí

MZe = ministerstvo zemědělství

MV = ministerstvo vnitra

Z výše uvedeného grafu lze konstatovat, že nejlépe dopadlo v kvalitě zadávání veřejných zakázek Ministerstvo financí, naopak nejhůře Ministerstvo spravedlnosti.

Zamyslíme-li se nad touto problematikou, je jistě vhodné říci, že současná koaliční vláda se vážně začala zabývat otázkou korupce a zadávání veřejných zakázek. Dle mého názoru je hodnota Z-indexu 52% (u Ministerstva financí), jakožto nejlepší výsledek, stále nedostatečná a je nutné se neustále snažit (např. tvorbou účelnější legislativy) o zdokonalování v této oblasti.

Závěr

Téma korupce a lobbingu je dle mého názoru velmi aktuální téma, kterému je nutné věnovat značnou pozornost. Lobbing může a je často velmi efektivním nástrojem, jak dosáhnout vytčených cílů, ale nesmí přerůst v korupci, která je velmi negativním společenským jevem. Fakt, že Česká republika je v žebříčku zemí podle ukazatele CPI, až v šesté desítce není jistě nijak lichotivý a jistě existují možnosti, jak tuto situaci zlepšit.

Zlepšení stávajícího stavu spatřuji zejména v tvorbě legislativy, která bude řešit lobbing, korupci a bude vycházet ze zkušeností z dnešní doby. Ale zákony, které jsou „napsány na papíře“ nic nevyřeší, proto je nutná i důsledná kontrola jejich dodržování, což může být v naší republice poměrně velký problém – zejména zákonodárci, policisté, ale i ostatní veřejní pracovníci by se měli chovat v souladu se zákony a měli by prosazovat dobré mravy, ale bohužel se tomu tak často neděje.

Jen za rok 2010 bylo v naší republice medializováno několik stovek korupčních kauz, a porovnáme-li vývoj počtu korupčních kauz s předchozími roky, musíme konstatovat, že trend je rostoucí.

Jak již bylo v průběhu práce uvedeno, jako nejhorší je jeví korupce, která ovlivňuje vládu, protože taková činnost má poté vliv i na obyčejné občany, zejména z důvodu předraženosti státních zakázek, které jsou hrazeny z veřejných zdrojů. Myslím, že politici mají dost vysoké platy, takže nemusí přijímat úplatky. Je samozřejmé, že korupce byla, je a vždy bude, ale zejména představitelé státu by se měli snažit o minimalizaci takovýchto činů.

Dalším velice závažným problémem je korupce ve sportu. Známé jsou případy v oblasti fotbalu (dokonce i v České republice), hokeje, tenisu apod. Sport by měl být především o výkonech, spolupráci, dřině, úsilí, ale jistě ne o „obchodu“.

Závěrem bych řekl, že jistě nelze srovnávat lobbying s korupcí, ale i z praktické části této práce vyplývá, že často se lobbying korupcí stane, a pro běžného občana je velmi těžké rozlišit, zda se jedná právě o lobbying či o korupci, proto lze pochopit, že lidé tyto pojmy často zaměňují a na lobbying jako takový pohlíží negativně.

Seznam zdrojů

- BAŽANTOVÁ, I., a kol. *Lobbing a korupce při tvorbě veřejné politiky*. Praha : UK. 2007. 1. vyd. 132 s. ISBN 978-80-7175-144-1.
- HENRIQUES, A. *Corporate truth: the limits to transparency*. 1. vyd. Londýn. 2007. 179 s. ISBN 978-1-84407-390-0.
- FRIČ, P. a kol. *Korupce na český způsob*. 1. vyd. Praha : G plus G. 300 s. ISBN 80-86103-36-9.
- MÜLLER, K. B., Laboutková, Š., Vymětal, P. *Lobbing v moderních demokraciích*. 1. vydání, Praha : Grada Publishing, a.s. 2010. 256 s. ISBN 978-80-247-3165-0.
- SCHENDELEN, N. *Jak lobbovat v Evropské unii aneb Machiavelli v Bruselu*. 1. vyd. Brno. 2004. 350 s. ISBN 80-86598-75-6.
- SCHNEIDER, J. *Lobbying and Interest Representation*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita. 2007. 75 s. ISBN 978-8-021042-38-4.
- ŠEDIVÝ, M. *Lobbing a jeho podoby v ČR*, Magisterská diplomová práce, Brno. 77 s. 2007. -247-3165-0.
- TRANSPARENCY INTERNATIONAL, *Korupce a protikorupční politika ve veřejné správě*. 1. vyd. Praha. 2008. 212 s. ISBN 978-80-87123-04-1.
- GRIFFITH, G. *The regulation of lobbying* [online]. Sydney, květen 2008 [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na World Wide Web : <[http://www.parliament.nsw.gov.au/prod/parlment/publications.nsf/key/TheRegulationofLobbying/\\$File/The+Regulion+Of+lobbying+No+5-2008+and+index.pdf](http://www.parliament.nsw.gov.au/prod/parlment/publications.nsf/key/TheRegulationofLobbying/$File/The+Regulion+Of+lobbying+No+5-2008+and+index.pdf)>.
- BARNHART, R. K., STEINMETZ, S. *Barnhart dictionary of Etymology* [online]. New York : The H. W. Wilson Copany, 1988 [cit. 20. prosince 2010]. Dostupné na World Wide Web <http://www.worddinfo.info/words/index/info!view_unit/3285/?letter=a&page=1&page=1&s=latin>.
- WESTHOFF, J. *Book Report : the Lobbyists : How Influence Peddlers Get Their Way in Washington* [online]. Washington, 2006 [cit. 10. února 2011]. Dostupné na World Wide Web : <http://userwww.sfsu.edu/~westhoff/Lobbyists.pdf>>.
- <http://www.penize.cz/ekonomika/188560-verejne-zakazky-ministerstva-maji-co-vysvetlovat> <http://trestni.juristic.cz>
- <http://aktualne.centrum.cz/grafika/2009/11/24/mezniky-korupcni-kauzy-gripeny/http://wiki.zindex.cz>
- <http://www.transparency.cz>

- http://www.neziskovky.cz/sdata/Jak_efektivne_vyuzivat_lobbing_61.pdf
- <http://www.pansolutions.cz>
- <http://www.policie.cz/clanek/uokfk-skpv-utvar-odhalovani-korupce-a-financni-kriminality-skpv.aspx>
- <http://www.mvcr.cz/clanek/vlada-schvalila-protikorupcni-balicek.aspx>